СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ І. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

Рік LIII. Ч. 74. Ню Йорк і Джерзі Сіти, субота, 14. квітня 1945. No. 74. New York and Jersey City, Saturday, April 14, 1945. Vol. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807
Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016

THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

Помер нагло й несподівано Президент Рузвелт, перебуваючи на відпочинку і лікуванню в Ворм Спрінгс, проживши 63 роки, з того понад 12 років як президент

ПОХОРОНИ ПРЕЗ. РУЗВЕЛТА

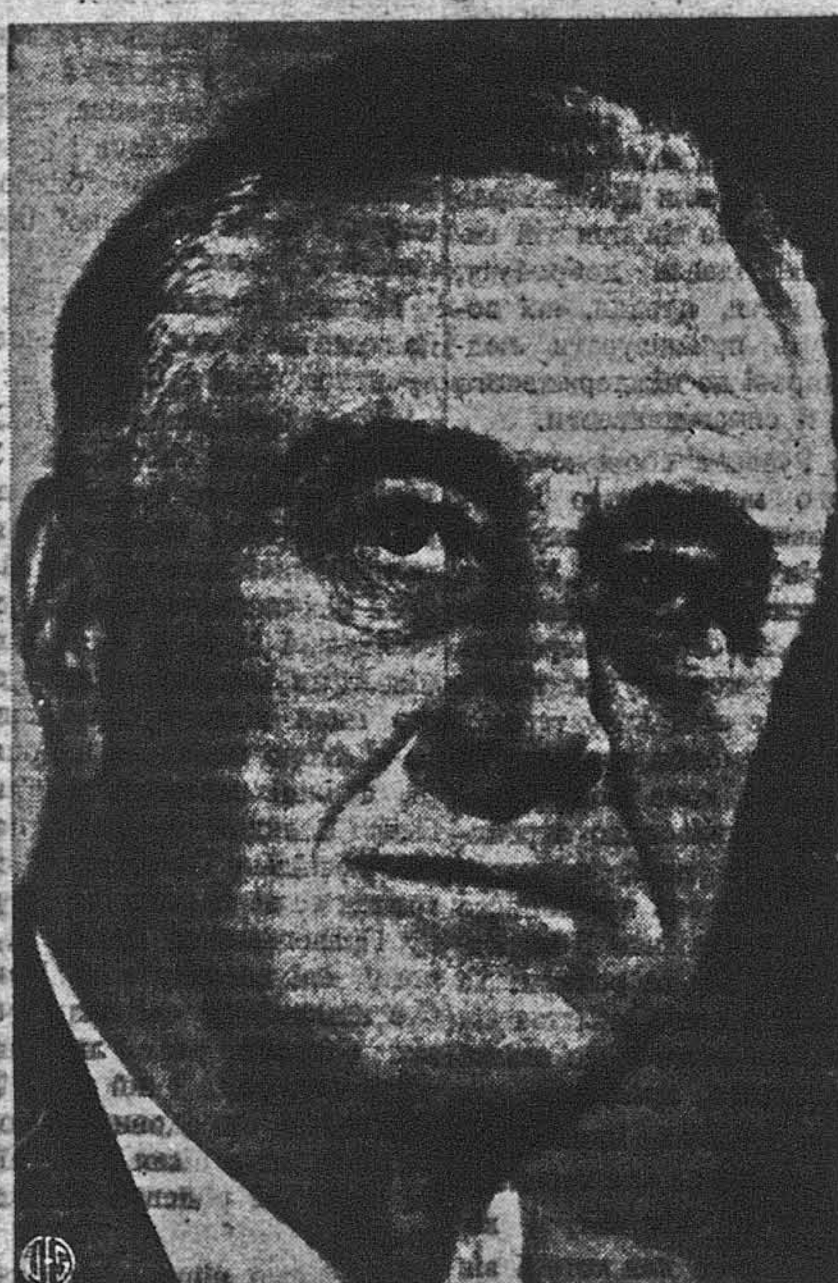
Білий Дім проголосив, що в суботу відбудеться похорон през. Рузвелта в Білому Домі, а в неділю в Гайд Парку, родинному місці Рузвелтів, де й буде спочивати тіло президента.

ЗАГАЛЬНИЙ ЖАЛЬ: В АМЕРИЦІ И В СВІТІ

Смерть президента Рузвелта була громовою вісткою, що вдарила однаково як найвищих урядовців і членів конґресу в Вашинґтоні, так і найзвичайнішого громадянина. В такий спосіб поділала вістка про його смерть і на людей на цілому світі, як і на всіх фронтах.

СМЕРТЬ ВИКЛИКАЛА ВЕЛИЧЕЗНЕ ВРАЖЕННЯ

Хоч ті, що були в близькому оточенню президента Рузвелта, завважали деяке погіршення у стані його здоровля, то й вони, включно з дружиною і родиною президента, ніяк не припускали, щоб це могло скінчитись так нагло аж смертю. Президент від'їхав 30. березня до Ворм Спрінгс на відпочинок. Там дня 12. квітня пополудні артист малював його портрет, а сам президент розмовляв з своїм лікарем. Нагло заявив йому: „Мене страшно болить голова". Це й були останні слова президента. По них він втратив притомність і так заснув навіки, без болю.

ФРЕНКЛИН ДЕЛАНО РУЗВЕЛТ
(1882—1945)

БІЛИЙ ДІМ ПРОГОЛОШУЄ СМЕРТЬ ПРЕЗИДЕНТА

В четвер о годині 5:14 пополудні Стівен Ирлі, секретар президента, заявив у Білому Домі кореспондентам, що сповняє сумний обовязок і повідомляє їх, що в Ворм Спрінгс, Джорджія, помер нагло й несподівано тогож дня о годині 4:35 пополудні голова держави — президент Френклин Делано Рузвелт, наслідком мозкового кровотоку.

НОВИЙ ПРЕЗИДЕНТ ЗЛОЖИВ ПРИСЯГУ

В дві години по проголошенню смерти президента Френклина Д. Рузвелта, зявився в Білому Домі Гері С. Труман, віце-президент, і зложив на руки Г. Ф. Стона, начального судді Зл. Держав, присягу як 32-гий президент Злучених Держав.

КАБІНЕТ ОСТАЄ, КОНФЕРЕНЦІЯ В САН ФРАНСИСКО ВІДБУДЕТЬСЯ

Новий президент, Г. С. Труман, сейчас проголосив з Білого Дому, що міністерський кабінет, який дібрав собі бувший президент, остає на його просьбу далі, а секретар стейту Стетініюс буде продовжати далі свою працю у звязку з міжнародною конференцією в Сан Франсиско, що зачне свої наради 25. квітня, згідно з тим, як було упляновано і проголошено през. Рузвелтом.

НЕ ДОВІРЯЮТЬ СОВЕТСЬКОМУ „ВИЗВОЛЕННЮ".

Православні російські кола в Америці подають, що в невтральній Швайцарії знайшлися тепер такі православні владики: Митрополит Анастазій, еп. Гергомен, архієпископ Тихон і архієпископ Серафим. Всі вони належали до провідників в т. з. Карловацькім Синоді.

ВІЙНА — ДАЛІ НА ПЕРШОМУ МІСЦІ

Президент Труман проголосив, що цілий світ може бути запевненим щодо цього, що війна буде вестися далі на всіх фронтах, на Заході й Сході, з цілою силою і з усіми засобами, що їх посідаємо.

Що кажуть з приводу смерти президента Рузвелта?

Джеймс Ф. Бирнс, що недавно зрезиґнував з керування военною мобілізацією краю, довідавшись про смерть президента, сказав:

„Це є світова трагедія. Наразі я особисто так глибоко тронутий, що не довіряю собі, що міг би зробити якусь заяву".

Ля Ґвардія, мейор міста Ню Йорку: Смерть президента Рузвелта це найбільша втрата, яку понесли в цілій війні миролюбні люди... Наш вожд помер, та його ідеї живі...

Жорж Бідолт, французький міністер заграничних справ: „Велика катастрофа!" І це є, як стверджують американські кореспонденти, вислів пересічного французького громадянина, як він дізнався про наглу смерть американського президента, хоч не один з них нераз і гостро критикував Рузвелта за його політику супроти Франції.

Загальне відчуття в Анґлії: Не стало людини, що була найбільшим приятелем Анґлії.

Ґенерал Шарль де Ґоль: Президент Рузвелт був в очах людскости символічним чемпіоном великої справи, задля якої Обєднані Держави так багато натерпілись і стільки проляли крови — все те задля свободи.

Андрей Ґромико, советський амбасадор у Вашинґтоні, сказав, говорячи через радіо: Це було для мене величезним ударом почути про смерть президента Рузвелта. Його смерть є великою втратою не тільки для американського народу, але для всіх миролюбних людей у світі. Це не стало одного з найбільших державних мужів, які коли жили в світі, як теж не стало великої людини... Советський нарід поділяє з американським народом смуток, який спав на нього.

Берлін продовжував свою пропаґанду в такий спосіб, що заявив, що президент Рузвелт ввійде в історію як такий, якого підбехтування перемінило сучасну війну в Другу Світову Війну. Знов націстівська верхівка обмежилась спершу тільки до заяви, що президент Рузвелт висадив на сідло свого найбільшого конкурента — Советський Союз.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ФРЕНКЛИН Д. РУЗВЕЛТ

Американський народ, а з ним у великій мірі й весь світ, поносять незаступну втрату через смерть американського президента Френклина Делано Рузвелта. Багато людей не годилося з ним у різних справах, але ніхто з його найзавзятіших противників ніколи не сумнівався, що має до діла з великою людиною. Не маємо найменших сумнівів, що з ним зійшов до гробу один з американських політиків, котрого історія поставить попри найбільших президентів Злучених Держав. Зійшов тут зо світа чоловік, котрого безпосередний вплив на долю людей розтягався до найдальших закутин світа, вплив благородний, позитивний, вплив у напрямі зросту загальнішого щастя для щораз більшого числа людей.

В історії американської внутрішньої політики займе він одно з визначних місць за те, що, висунений на провідне становище американської держави вчас страшної економічної кризи, мав відвагу поробити цілу низку рішучих потягнень для боротьби проти кризі. При тому він виявив далекосяглу візію при виборі засобів для поборення різних суспільних нещасть. З хвилею, як він засів у Білому Домі, президент Злучених Держав став справжнім провідником американського поступу й суспільного розвою.

Його урядування на найвищім пості краю припало начас, коли в Європі піднімав голову, а далі добувало потугу безоглядне варварство, що в остаточній цілі на-міряло опанувати весь світ. Тут покійний американський президент знову проявив неабияке зрозуміння майбутніх ходів світової політики, коли він передбачив наперед, що це варварство остаточно мусить загрозити Америці, та негайно став робити відповідні заходи, аби захоронити від цього варварства передусім Америку, а в дальшій меті й цілий світ. Опозиція, з якою йому при тій нагоді прийшлося звести боротьбу, не зменшує його постаті, а тільки її непомірно збільшує. Підняв він при тій нагоді високі ідеали добробуту, справедливости, правди, які довіки будуть присвічувати людству на дорозі до міждержавного порядку й справедливсоти.

Помер Рузвелт сповняючи до останнього менту свого життя важкі обовязки свого уряду. Помер як воїн на полі бою. У його смерті в мент, коли на обрію вже зарисовується зоря перемоги справи, для котрої він тільки зробив, має в собі дозу терпкої іронії. Є це немовби пригадка на людську долю, коли людині, яка стільки причинилася до перемоги, не судить доля перемогу оглядати. Та смерть це особисто невідклична подія: нам її не відкликати, щоб ми не робили. Та горе народу й всего людства від цеї смерти ми можемо до певної міри поменшити, працюючи для здійснення високих ідеалів великого чоловіка та для перемоги великої справи, для котрої він жив і серед праці для котрої він помер.

В СПРАВІ КОНВЕНЦІЇ У. Н. СОЮЗУ

В канадійській ґазеті „Будучність Нації" з дня 1. квітня 1945 р. появилась ось така новинка п. н.: **Заборонили Конвенцію У. Н. С.**

„28. травня 1945 мала відбутися в Клівленд, Огайо, Зл. Держави, 21. Конвенція Українського Народного Союзу, найбільшої української запомогової організації в Америці. Недавно тому головна управа УНС проголосила на сторінках Свободи, що Конвенція не відбудеться, бо не дістали на неї позволення американського уряду. Про це ми могли б трохи більше написати, але здержуємося від коментарів, тільки скажемо, що ся заборона є дуже знаменна".

До цеї новинки зробимо таку заввагу:

Хто читав на сторінках Свободи хоч те, що подавав Офіс Воєнних Інформацій у справі конвенцій, той знає, що урядові кола переконували довгий час ті установи, що мають відбувати конвенції у воєнному часі, щоб їх у тому часі цілком не відбували, як це можливе, або принаймні відложили речинець їхнього відбуття на такий час, коли воєнні зусилля не будуть абсорбувати комунікаційних засобів до тої міри, як це є тепер, коли ще ведемо війну рівночасно в Европі й на Пацифіку. Потім федеральна влада поставила домагання, щоб конвенції, на які прибуває 50 або більше осіб взагалі не відбувати. На цій саме основі відмовлено У. Н. Союзови відбути конвенцію, яку він був проголосив ще перед виданням того урядового домагання. Таку саму відмовну відповідь на відбування конвенцій у теперішньому часі дістали і сотки інших організацій. Влада керувалась тут нічим іншим, а тільки вимогами воєнних зусиль, які вимагали і далі ще вимагають облекшення цивільного руху на залізницях чи на інших комунікаційних засобах.

Оті всі речі, про які широко розписувалась вся американська преса, в тому і американсько-українська, повинні бути відомі теж і редакції „Будучности Нації". Супроти цього трудно зрозуміти, чому для редакції цього часопису заборона відбуття конвенції У. Н. Союзу є „дуже знаменною". І яких ще „коментарів" вимагає ось та така ясна справа?

СКАЗАЛИ СОБІ ПРАВДУ.

В ґазеті „Росія" з 28. березня написав Л. М. Савелов-Савелков про обєднання російської православної церкви в Америці з патріярхією в Москві таке:

„...Поновна злука Американської Церкви з Російською Церквою була би можлива, якби та остання була свобідна і не находилася під гнетом безбожної влади, і то ще не русскої, що бореться з Богом".

Москвофільський „Свет", що не годиться з тим, щоб наново не лучитись, питає Савенкова:

„А чи була наша стара Синодальна Церква свобідною? З історії нам відомо дуже добре, що російські царі настановляли на митрополичі катедри людей, що були для них відповідні, а не для Російської Церкви, а як попали між тими митрополитами люди, що мали відвагу спротивитись, то ті скоро попадали в монастирі, а інші займали їхні місця. Петро Великий самочинно позбавив Російську Патріяршу Церкву голови та завів колеґіяльну управу Православною Церквою, при чому для нагляду над Церквою був назначений світський чоловік (одного разу лютеранин) обер-прокурор, який не тільки підказував Синодови „волю царя", але часто після своєї вподоби змінював рішення російських єрархів".

Як бачимо, ніщо в Росії не змінилось. Тільки що „Свет" пробує доказувати, що у теперішній Росії світський голова Карпов, що є „оком советської влади" у церковних справах, уже так не мішається у чисто церковні справи, як це було за царату.